

PROVEDENÍ PROTIÚTOKU V OBRANĚ

Pplk. F. Sverdlov

Během let 1948—1950 uveřejnily americké vojenské žurnály řadu statí o protiútocích v obraně.

V stati „Podnikat protiútok nebo nepodnikat“, otištěné v časopise *Military Review* v srpnu 1950, se naznačuje, že se soudobý útok i ofensiva ve většině případů vede masami vojsk, hlavně tankových, které mohou být rychle soustředěny v určených úsecích průlomu.

Obrana má obvykle ohraňované množství sil, často se provádí na široké frontě. Tyto podmínky dovolují rychlý průlom hlavního postavení obránce na dostatečně širokém úseku. Za rozhodného činitele v udržení zaujatých postavení a též i řešení základních úkolů obrany považují Američané protiútoky.

Cílem protiútoků podle amerických autorů je zničení proniklého nepřítele, obnovení ztraceného území a sestavy na něm.

To ovšem neznamená, říká se v uvedeném článku, že všichni velitelé, od velitele roty do velitele sboru, musí podnikat protiútok hned potom, jakmile se nepřítel vklíní do sestavy úseků obrany.

V mnoha případech není správné podnikat protiútok. Jeho provedení by bylo naopak škodlivé.

Každý musí sám podle situace rozhodnout, povede-li svými zálohami protiútok k obnovení postavení, zdali bude bojovat v postavení, nebo ustoupí na obrannou čáru připravenou v týlu.

Při průlomu obrany značnými silami nepřítele se v člancích doporučuje neprovádět dílčí protiútoky praporních, plukovních a často i divisních záloh. Tyto protiútoky nedávají záruku obnovy ztraceného postavení, protože jinak by přinesly jen zbytečnou ztrátu sil.

Záloh musí být v takových případech použito na připravených postaveních, aby se pokusily zadržet nebo zastavit (blokovat)

útočící jednotky nepřítele, způsobit jim co možná největší ztráty a zabezpečit zasazení divisních a často i sborových záloh do protiútoků.

Jestliže se nepříteli podařilo prolomit obranné postavení velkými tankovými silami, je podle mínění Američanů nutné, aby části, které jsou v postavení, uzavřely vznikající mezeru dříve, než by mohly další sledy nepřítele rozvinout dosažený úspěch. Takový úkol mohou splnit jen divisní a sborové zálohy.

Autor onoho článku dále píše, že dříve než se velitel rozhodne, jak použít záloh, musí prostudovat a zhodnotit tyto činitele: terén, podmínky časové i prostorové, poměr sil a možnost účasti záloh představeného velitele v protiútku.

Terén se počítá za jeden z nejdůležitějších činitelů majících vliv na rozhodnutí o protiútku.

Při vypracování plánu obrany musí být zálohy řízeny na úseky terénu důležité v taktickém smyslu, jejichž ztráta by třeba mohla znemožnit palbu a výhled do terénu před nimi. Úhrada ztráty takovéhoto úseku je dostatečným podkladem k provedení protiútku s cílem obnovit ztracené území.

Jestliže se protivník podle názoru velitele zmocnil druhořadých úseků obrany, musí pak být zastaven hromadnou palbou všech po ruce jsoucích palebných prostředků. Provádět v tom případě protiútoky plukovními a dokonce divisními zálohami Američané považují za neúčelné, protože těchto záloh může být využito pro úkoly daleko důležitější na směru hlavního úderu nepřítele.

Při malém vltomu nepřítele nejsou protiútoky rovněž účelné (podle mínění amerických autorů). V tomto případě je podle jejich názorů třeba se pokusit nepřítele zničit nebo ho donutit k ústupu soustředě-

ním paleb všech vlastních prostředků, zvláště dělostřelectva, na úsek obsazený nepřítelem.

Ve všech případech je nutné se postarat o zarámování vlnu nepřítele palbou a o zabránění rozšíření průlomu udržení. nejdůležitějších prostorů.

Při rozhodnutí pro protiútok doporučují američtí autoři velitelům provést pečlivé zhodnocení „času a prostoru“, správně určit nejlepší moment protiútku a zvolit nejvýhodnější čaru (východiště protiútku), z které začínat. Čas na přípravu protiútku, který se počítá při rozhodnutí pro protiútok, obsahuje čas nezbytně nutný na provedení nejnnutnějšího průzkumu, na vydání rozkazu, na shromáždění a přemístění zálohy k východišti. Nejlepším způsobem zkrácení času na přípravu protiútků jeví se předběžné plánování protiútků.

Plán protiútků doporučuje se sestavovat při organizaci obrany a má obsahovat rozkazy představeného velitele, možné směry protiútků, prostor soustředění záloh, cesty příchodu, možné čary rozvinutí záloh, sestavu palebných prostředků podporujících protiútok, bojovou sestavu a organizaci součinnosti, opatření k dosažení překvapení protiútku, způsoby a signály velení a prostor shromáždění po splnění úkolu.

V okamžiku přijetí rozhodnutí pro protiútok doporučuje se všechny tyto otázky upřesnit.

Za účelné se pokládá provádět přesun pěchotních částí (rot, čet) do východiště protiútku jako výsadek na tancích (tankový výsadek). Tanky se pokládají za hlavní údernou sílu záloh pěšího pluku (22 tanků) i v pěší divisi (71 tanků).

Ve všech případech se v americkém tisku ukazuje, že je třeba mít na zřeteli, aby se plán protiútku uskutečnil podle možnosti beze změn, protože jakékoli změny mají za následek ztrátu času.

Za nejlepší okamžik pro protiútok se pokládá svítání. Noci se doporučuje použít k upřesnění plánu protiútku a na přípravu. Při určení času a prostoru provedení protiútku se doporučuje veliteli, aby počítal s tím, že proniklý nepřítel může být zesílen.

Velitel musí zhodnotit, pro koho pracuje čas, zda pro útočícího nebo pro obranu, a podle toho určit počátek protiútku.

Při přijetí rozhodnutí se klade důraz na správné určení poměru sil. Žádá se na veliteli, aby správně zhodnotil síly nepřítele a určil, nemůže-li nepřítel, máje přesilu, rozbít a opotřebovat sílu záloh obrany, čímž se mu ulehčí vzetí celého obranného postavení. Proto se v řadě článků zdůrazňuje, že velitel musí z počátku zastavit nepřítele palbou, získat výhodný nebo alespoň rovný poměr sil a toliko potom použít své zálohy k protiútku.

Podle názorů v uvedených člancích bývá i při poměrně slabém odporu útočníka donucen dělat zastávky pro přeskupení, pro likvidaci ohnisek odporu atd. Jestliže se útok protivníka zpomalil, musí velitel bránící se vyšší jednotky (útvary) správně určit příčinu zpomalení. Je-li tou příčinou palba obrany, může obránce počítat, že tím jsou dány výhodné podmínky pro úspěšný protiútok. Jestliže příčina zpomalení útoku není způsobena palbou (podle zhodnocení obránce), doporučuje se tedy nepodnikat protiútok.

Podle Američanů nejlepším ukazovatelem, že útočník vyčerpal své síly (možnosti), jsou prováděné obranné práce na dosažené čáře bez přísunu záloh. Tento okamžik se pokládá za nejvhodnější k provedení protiútků.

Jestliže si však nepřítel i za těchto podmínek uchovává značnou převahu sil, musí se velitel pluku (divise) zříci protiútku svými zálohami. Těchto záloh může být pak použito, podle mínění autorů, současně se zálohami představeného velitele, které podnikají protiútok.

Při plánování protiútku, říká se v časopisech, musí velitel vyšší jednotky předvídat způsob použití záloh podřízených jednotek. Činnost plukovních záloh plánuje velitel divise, činnost divisních záloh — velitel sboru.

Velitel divise může použít své zálohy k samostatnému protiútku jenom s povolením velitele sboru.

Je-li takové povolení dáno, přechází divisní záloha obvykle v sestavě jednoho pěšího pluku a tankového praporu po mocném palebném přepadu dělostřelectva a letectva do protiútku a snaží se vyjít v bok a tyl nepřítele. Přitom se doporučuje dát tankový prapor pěšímu pluku. Větší části pěchoty se používá jako tankového výsadku. Proti-

útoku se kromě zálohy divise mající hlavní úlohu účastní i zálohy pěších pluků.

Většina úmerických autorů píšících o této otázce v uvedených časopisech soudí, že po vklínění nepřítele do obranného pásma je možno obnovit souvislost obrany jedině mocným úderem značných sil, které jsou v záloze velitele sboru (obrněná divise).

Divisní zálohy podle mínění Američanů jsou určeny především k obraně na při-

praveném mezilehlém postavení s cílem zastavit postup útočícího nepřítele a tím umožnit obrněné divisi přesun do východiště protiútoků. V dalším průběhu se zúčastní záloha velitele pěší divise protiútoků palbou i úderem.

Protiútok obrněné divise se provádí po mocném palebném přepadu dělostřelectva a letectva, provedeném na celou hloubku sestavy útočícího nepřítele.